

ISSN: 1309 4173 (Online) 1309 - 4688 (Print)
Volume 4 Issue 4, p. 125-146, November 2012

H.1053-M.1643 Tarihli 8428 No'lu Cizye Defteri'nin Tanıtımı ve Değerlendirilmesi

The Introduction and Evaluation of the Poll-Tax Account Book No. 8428 for the year 1643 (H. 1053)

Yrd. Doç. Dr. Recep DÜNDAR
İnönü Üniversitesi

Öz

Başbakanlık Osmanlı Arşivinde bulunan 8428 no'lu Mufassal Cizye Defteri; Kıbrıs Eyaleti'nin Lefkoşa, Limasol, Gilan, Piskopi, Evdim, Kukla, Baf, Hırsofi, Lefke, Omorfa, Pendaye, Magosa, Tuzla, Mesarya, Karpas ve Girne nahiyelerine tabi muhtelif köylerde yaşayan cizye vergisine tabi gayrimüslim reayanın H. 1053-M. 1643 yılında Lefkoşa Kadısı Mustafa Efendi ile yardımcısı Kenan Ağa tarafından yapılan sayımına aittir. Adı geçen defter incelendiğinde Kıbrıs Eyaleti'nin 16 nahiyesinde yaşayan cizye vergisine tabi 18.040 nefer tespit edilmiş ve bunlardan 155 neferin öldüğü, 36 neferin firar ettiği ve bir neferin mükerrer yazıldığı kaydedilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kıbrıs, Kıbrıs Eyaleti, Cizye, Cizye Defteri

Abstract

This detailed Poll-Tax Account Book No. 8428 illustrates the number of non-Muslims, liable to poll-tax, living in various villages in Lefkoşa, Limasol, Gilan, Piskopi, Evdim, Kukla, Baf, Hırsofi, Lefke, Omorfa, Pendaye, Magosa, Tuzla, Mesarya, Karpas and Girne districts of Cyprus Province. The census was carried out by the Kadi of Lefkosa, Mustafa Efendi and his assistant Kenan Aga in 1643. The analysis of the book shows that 18,040 citizens liable to poll-tax lived in 16 districts of Cyprus Province. The book also records that 155 of these citizens died, 36 of them fled the Province and one citizen was recorded twice.

Key Words: Cyprus, Cyprus Province, Poll-Tax, Poll-Tax Account Book

Giriş

Cizye; gayrimüslim erkek vatandaşların hayat ve hüviyetlerinin devletçe korunması ve askerlik hizmetinden muaf tutulmaları karşılığında alınan bir vergi olup, Osmanlılara daha

önceki Türk-İslam devletlerinden intikal etmiştir.¹ Cizye, bulûğa ermiş gayrimüslim erkekler için kişi başına konulmuş, devletin en önemli gelir kaynaklarından biridir.² 14-75 yaş arasındaki sağlıklı erkeklerden alınan bir baş vergisi³ olan cizye devirlere göre değişiklikler gösterir. Rahipler, çocuklar, devlet hizmetinde bulunan diğer aileler, ihtiyarlar, kadınlar, sakatlar bu vergiden muaftır. Vergisini ödeyen zimmîler, devletin şefkatine mazhar olarak can ve mal güvenliğine sahip olurlar.⁴

Cizye vergisi, başlangıçta kişilerin malî durumuna göre alınmış ise de zamanla “hâne” hesabı üzerinden ve ortalama gelir düzeyi esas alınarak hesaplanmış; ancak 1689-1691 tarihleri arasında tekrar eski sisteme dönülmüştür.⁵ Cizye vergisi, cizyedâr ve tahsildârlar tarafından hazine namına tahsil olunmuştur.⁶ Bazı kanunnamelerde cizye vergisinin tamamının nevrûz döneminde tahsil edildiğini, bazılarında ise yarısı nevrûzda, yarısı Kasım'da olmak üzere iki taksit halinde alındığı zikredilmektedir.⁷ Cizye vergisi Islahat Fermanıyla kaldırılmışsa da “bedel-i askerî” ismiyle 1907'ye kadar devam etmiştir.⁸

Klasik dönemde Osmanlı Devleti'nde cizyeye tâbi gayrimüslim nüfusun tespiti için sayım yapılmamış, genellikle bu dönemde gerçekleştirilen kapsamlı vergi tahrirleri üzerinden hesaplanmıştır. Bununla birlikte, merkezdeki maliye dairesinin zaman zaman kadınlar vasıtasıyla bu verileri ayrı bir defterde topladığı da görülmektedir. Bu tür cizye defterlerine XV. yüzyıl sonlarından itibaren rastlanılmasına rağmen, asıl artış XVI. yüzyılın son çeyreğinde yaşanmış, bu dönemde yapılan son büyük tahrirlerin yan ürünü olarak çok sayıda müstakil cizye defteri⁹ de düzenlenmiştir.

¹ Menşe-i ve mahiyeti hakkında bkz. M. Z. Pakalın, *Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü I*, İstanbul 1971, s. 297 vd; Halil İnalcık, “Osmanlılarda Raiyyet Rüşümü”, *Belleten*, XXIII/92, (Ekim 1959), s. 575-610; C. H. Becker, “Cizye”, *İslâm Ansiklopedisi*, III, İstanbul 1993, s. 199-201

² Bkz. Ziya Kazıcı, *Osmanlı Vergi Sistemi*, İstanbul 1977, s. 102

³ Mehmet Erkal, “Cizye”, *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*, VIII, İstanbul 1993, s. 42-45; Mübahat S. Kütükoğlu, “Osmanlı İktisadî Yapısı”, *Osmanlı Devleti Tarihi II*, (Editör: E. İhsanoğlu), İstanbul 1999, s. 534

⁴ Bkz. Ahmet Tabakoğlu, *Türk İktisat Tarihi*, İstanbul 1994, s. 179

⁵ Bkz. A. Tabakoğlu, *Gerileme Dönemine Girerken Osmanlı Mâlîyesi*, İstanbul 1985, s. 136 vd.

⁶ Bkz. Yavuz Ercan, “Osmanlı İmparatorluğu'nda Gayrimüslimlerin Ödedikleri Vergiler ve Bu Vergilerin Doğurduğu Sosyal Sonuçlar”, *Belleten*, LV/213, (Ankara 1991), s. 371-391; Abdüllatif Şener, *Tanzimat Döneminde Osmanlı Vergi Sistemi*, İstanbul 1990, s. 112

⁷ Bkz. Neşet Çağatay, “Osmanlı İmparatorluğunda Reâyâdan Alınan Vergi ve Resimler”, *Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi Dergisi*, V/V, (Kasım - Aralık 1947), s. 495

⁸ Halil İnalcık, “Cizye”, *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*, VIII, İstanbul 1993, s. 48; Nedkoff, bu tarihi 1909 olarak vermektedir. Bkz. Boris Christoff Nedkoff, “Osmanlı İmparatorluğu'nda Cizye”, *Belleten*, VIII/32, (Çev. Şinasi Altundağ), Ankara 1944, s. 627

⁹ Cizye defterleri hakkında bkz. Ömer Lütfi Barkan, “894 (1488-1489) Yılı Cizyenin Taksimatına Ait Muhasebe Bilançoları”, *Belgeler*, I/1, (Ankara 1964), s. 1-117; Oktay Özel, “Avarız ve Cizye Defterleri”, *Osmanlı Devleti'nde Bilgi ve İstatistik*, Ankara 2001, s. 35-50; Bruce W. McGowan, *Economic Life in Ottoman Europe Taxation Trade and Struggle for Land 1600-1800*, Cambridge 1981; Maria Tatarova, “Was There a Demographic Crisis in the Ottoman Empire in the Seventeenth Century”, *Etudes Balkaniques*, 2, (1988), s. 55-63; Gyula Kaldy-Nagy, “Bevolkerrungsstatistische Quellwert der Cizye Defter und der Tahrir Defter”, *Acta Orientalia Hungarica*, 11, (1960), s. 259-269; Daniel Gofman, “The Maktu System and the Jewish Community of Sixteenth Century Safed: A Study of Two Documents from of the Ottoman Archives”, *Osmanlı Araştırmaları*, III, 1982, s. 81-90; R.

XVII. yüzyıldan itibaren farklı bir süreç işlemiştir. Zira; büyük çaplı tahrirler yapılmadığı için müstakil cizye sayımları gerçekleştirilmiş, bunun sonucu olarak daha sistemli bir dizi cizye defterleri ortaya çıkmıştır.

Bu defterlerden bir kısmı; vergi yükümlüsü olan yetişkin erkek nüfus, mal-mülk tasarruf eden asker, ulema, seyyid ve hâne reisi konumundaki dul kadınlar da dahil edilmek suretiyle "hâne" ve "mücerred" olarak tek tek kaydedilen ayrıntılı, "mufassal" defterleridir. Bir de ayrıntılı defterlerden hareketle, yalnızca cizye toplamını eyalet ve kaza genelinde veren özet yani "icmâl" defterleri vardır. İki kopya olarak hazırlanan bu defterlerden biri sarayda defterhanede, diğeri ise taşrada Beylerbeyilik merkezinde muhafaza edilir, vergi toplanırken bunlar esas alınır.¹⁰ Bu sayım ve defter yenileme işlemleri, 1856'da cizye vergisi kaldırılıncaya kadar merkez hazinesinin en önemli uygulamalarından biri olarak devam etmiştir.

Cizye defterlerinde genellikle eyalet, sancak, kaza, nahiye, karye, çiftlik ve mahalle adları belirtilerek bu yerlerde oturan, misafir olarak bulunan, gelip-geçen, ticaret maksadıyla bulunan reayanın isim, eşkâl, yaş ve cizye sınıfları yazıldıktan sonra isimlerinin altına tahsil edilen cizye miktarı belirtilmiş ve ilgililerce mühürlenmiştir. Defterlerde rik'a, divânî ve siyâkât yazıları kullanılmıştır.¹¹

A. 8428 No'lu Cizye Defteri'nin Tanıtımı

8428 no'lu Cizye Defteri, büyük ihtimalle 1640 yılında Kıbrıs'ta baş gösteren kıtlık ve ertesi yıl yaşanan taun salgınından sonra yapılan bir sayımla oluşturulmuştur. Deftere göre cizyeye tabi gayrimüslim reaya, belli bir yaşa gelmiş bütün yetişkin erkek nüfusu ifade eden "nefer" esasına göre düzenlenmiştir. Bilindiği gibi kaynaklarda 1691 yılı, genellikle Osmanlı yönetiminin cizye konusundaki politikasında önemli bir reformun gerçekleştiği tarih olarak ele alınmıştır. Bu tarihte çıkarılan bir fermanla cizyenin artık hane esasına göre değil, belli bir yaşa gelmiş bütün yetişkin gayrimüslim erkek nüfustan toplanması esası getirilmiştir. Birçok tarihi, cizye kayıtlarından hareketle yaptıkları nüfus hesaplamalarında, 1691 yılını bir dönüm

C. Jennings, "Zımmis (Non_ Muslim) in Early 17th Century Ottoman Judicial Records – the Sharia Court of Anatolian Kayseri", *Journal of Economic and Social History of the Orient*, XXI/3, (1978), s. 225-293; Machiel Kiel, "Remarks on the Administration of the Poll Tax (Cizye) in the Ottoman Balkans and The Value of Poll Tax Registers (Cizye Defterleri) for Demographic Research, *Etudes Balkaniques*, 4, (1990), s. 70-104; Machiel Kiel, "Anatolia Transplanted Patterns of Demographic Religious and Ethnic Changes in The District of Tozlu (N. E. Bulgaria) 1479-1873", *Anatolica XVII*, (1991), s. 1-27; Machiel Kiel, "Hrazgrad Hezargrad Razgrad The Vicissitudes of Turkish Town in Bulgaria", *Turcica*, (Volumes 21-23), 1991, s. 495-562; Linda Darling, *Revenue Raising and Legitimacy Tax Collection and Financial Administration in the Ottoman Empire 1550-1560*, Leiden- Brill 1996; Mehmet Salih Erpolat, "Cizye Defterlerinin Sosyal ve İktisadî Tarih Araştırmaları Açısından Önemi: Diyarbakır Örneği", *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi (SBArD)*, S. 4, (Eylül 2004), s. 189-204; İbrahim Özcoşar, Hüseyin Haşimi Güneş, "Osmanlı Devleti'nde Cizye ve 19. Yüzyıla Ait Bir Cizye Defteri: Cizre Sancağı'nın Cizye Defteri (Cizye Defter Numarası:375)", *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 5/15, (Kış-2006), s.159-179

¹⁰ Özel, agm., s. 35-50

¹¹ T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, *Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi*, İstanbul 2010, s. 249

noktası olarak almakta ve bu tarihten önce hazırlanan cizye defterlerindeki kayıtları "hâne", yani bir ev, bir aile olarak yorumlamaktadırlar.¹² Nedkoff ise çalışma konumuz olan Kıbrıs'ta cizye vergisinin "hane" başına toplandığını belirtmektedir.¹³

İnceleme imkânı bulduğumuz Kıbrıs cizye defterlerinin yukarıda belirtilen sistematige uymadığı görülmektedir. Zira; Kıbrıs'a ait H.1015/M.1606 tarihli cizye defteri¹⁴ "hâne"; H.1021/M.1612-13 tarihli icmal cizye defteri¹⁵ "nefer"; incelenen H.1053/M.1643 tarihli cizye defteri¹⁶ "nefer"; H.1061/M.1650 tarihli defter¹⁷ "hâne"; H.1084/M.1673-74 tarihli defter¹⁸ "hâne" ve H.1269/1852 tarihli defter¹⁹ "nefer" esasına göre düzenlenmişlerdir. Dolayısıyla Kıbrıs'ta cizye vergisinin cizye reformundan önce "hâne", sonrasında "nefer" esası çerçevesinde toplandığı gibi bir sonuca ulaşamaz.

İncelenen defter, Başbakanlık Osmanlı Arşivi Maliyeden Müdevver Defterler tasnifinde MAD.d fonunda, Gömlek No: 8428 olan Kıbrıs Eyaleti'nin Lefkoşa, Limasol, Gilan, Piskopi, Evdim, Kukla, Baf, Hırsofi, Lefke, Omorfa, Pendaye, Magosa, Tuzla, Mesarya, Karpas ve Girne nahiyelerine bağlı karyelerde Lefkoşa Kadısı Mustafa Efendi ile mukayyidi olan Kenan Ağa marifetleriyle yapılan isim kayıtlarını ve yekûnlarını ihtiva eden cizye tahrir defteridir. 42x15 ebadında ciltsiz ve ebrusuz olan defter 368 sayfadır. Defterin 1-4, 341-345, 352-355, 360-361, 365-368. sayfaları boştur.

Defterin beşinci sayfasında "nâhiye-i Lefkoşa der cezire-i Kıbrıs tahrîr-i cedîd fî sene 1053" kaydı vardır. Altıncı sayfada "Bu dâî'leri ile iftihâr-ül-emâcid vel-ekârim Kenan kullarına tahriri ve tazyihi fermân olunub bin elli üç senesinde cezire-i Kıbrıs'da vâki' defterlü reâyâ ve haymâna ve hâric ez defter ve sıbyân-ı mürâhıkın ma'iyetle tahrir eylediğimiz cizye defteridir" şeklindeki açıklama ile tahririn kimler tarafından yapıldığı ve zamanı hakkında bilgi verilmektedir. Defterin, 6-60. sayfaları Lefkoşa, 61-81. sayfaları Limoson, 82-95. sayfaları Gilan, 96-107. sayfaları Piskopi, 108-118. sayfaları Evdim, 119-129. sayfaları Kukla, 130-160. sayfaları Baf, 161-179. sayfaları Hırsofi, 180-206. sayfaları Lefke, 207-219. sayfaları Omorfa, 221-236. sayfaları Pendaye, 238-247. sayfaları Magosa, 248-271. sayfaları Tuzla, 272-302. sayfaları Mesarya, 304-320. sayfaları Karpas ve 322-340. sayfalar arasında da Girne nahiyesine ait kayıtlar vardır. Defterde, önce şehir merkezi ve mahallelerde, daha sonra karyelerde yaşayan ve cizyeye tabi reaya isimleri verilmiştir. Şahısların isimlerinin üzerine "haymâne", "girihte", "mücerred" ve "mürde" yazılarak gerekli açıklamalar yazılmıştır.

Defterin 346 ve 351. sayfalarında "defter-i esâmi-i mürdegân ve siryân ve haymâna der cezire-i Kıbrıs bâ tahrir Kenan Ağa el vâki der sene 1053" başlığı altında sırasıyla verilen nahiyelerdeki mürde, siryan ve haymâna sayıları verilerek devamında bunların toplamları yer almaktadır. 348-350. sayfalarda "erkâm-ı cizye-i gebrân cezire-i Kıbrıs bâ tahrir-i cedîd kadı-

¹² Bu konuda geniş bir değerlendirme için bkz. Özel, agm., s. 35-50

¹³ Bkz. Nedkoff, agm., s. 599-652

¹⁴ Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Maliyeden Müdevver Defterler (BOA. MAD.d.), 5094

¹⁵ BOA. MAD.d. 5084

¹⁶ BOA. MAD.d. 8428

¹⁷ BOA. KK.d. 3924; Recep Dünder, Mesut Aydın, "3924 Nolu Cizye Defterine Göre Kıbrıs Eyaleti Baf ve Kukla Kazalarında Gayrimüslimler (H.1061/M.1650-51)", *Türklük Bilimi Araştırmaları*, S. 31, (Bahar 2012), Niğde 2012, s. 77-98

¹⁸ BOA. MAD.d. 3618

¹⁹ BOA. ML.VRD.MH.d. 1375

i cezire-i mezbûre ve Kenan Ağa cami-i cizye-i gebrân cezire-i mezbûre el vâki sene 1053” başlığı altında defterdeki veriler icmâl ve erkâm cedvelleriyle verilmiştir. 356-358. sayfalarda “baş piskopozun tasarrufunda olan manastırlardır ki beyân olundu” başlığı altında yetmiş beş manastır kaydı vardır. 359. sayfada ise Magosa ile Lefkoşa kalelerindeki neccârân ve binâyânın isimleri mevcuttur

B. Gayrimüslim Reayanın Kıbrıs’da Nahiyelere göre Dağılımı

Kıbrıs Eyaleti’nde yaşayan cizyeye tabi gayrimüslim reayanın 1643 yılı itibariyle Lefkoşa Kadısı Mustafa Efendi ile mukayyidi olan Kenan Ağa marifetleriyle gerçekleştirilen tahririn neticesinde oluşturulan 8428 nolu deftere göre nahiye, karye, mahalle ve nefer sayıları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo I: 8428 nolu deftere göre nahiye, karye, mahalle ve nefer sayıları

Nahiye	Karye	Mahalle	Nefer	%
Lefkoşa	100	11	3248	17.994
Limoson	49	4	985	5.457
Gilan	25		806	4.465
Pikopi	24		694	3.844
Evdim	26		587	3.252
Kukla	27		524	2.903
Baf	73	8	1714	9.495
Hırsofi	51		943	5.224
Lefke	60	2	1557	8.626
Omorfa	33		684	3.789
Pendaye	41		845	4.681
Magosa	12	6	606	3.357
Tuzla	46	7	1359	7.529
Mesarya	78		1629	9.024
Karpas	42		894	4.952
Girne	41	9	975	5.401
Toplam	728	47	18050	

Tabloda görüldüğü üzere cizye vergisine tabi gayrimüslim reaya Kıbrıs Eyaleti’nin 16 nahiyesinde 728 köyde yaşamaktadırlar. Nahiyelere ait Lefkoşa merkezde 9, aynı nahiyeye ait Aya Dimitri karyesinde 2, Limoson’da 4, Baf merkezde 8, Lefke merkezde 2, Magosa merkezde 5 ve Aya Serkin karyesinde 1, Tuzla merkezde 7 ve Girne’de 9 olmak üzere toplam 47 mahalle vardır. Gayrimüslim reayanın büyük çoğunluğu % 52.668’lik oranla Lefkoşa, Baf, Mesarya, Lefke ve Tuzla nahiyelerinde yaşamaktadır. Geri kalanlar ise Limoson, Gilan, Piskopi, Evdim, Kukla, Hırsofi, Omorfa, Pendaye, Magosa, Karpas ve Girne nahiyelerinde bulunmaktaydı. Gayrimüslim reaya; en fazla % 17.994’lük oranla Lefkoşa’da, en az % 2.903’lük oranla Kukla nahiyesinde yaşamaktadır.

Aşağıdaki tabloda G sütununda görüleceği üzere Kıbrıs'ta cizyeye tabi gayrimüslim reyanın 336 neferini Haymâne, Siryân ve Kıptiler oluşturmaktadır. Defterin sonunda “defter-i esâmi-i mürdegân ve siryân ve haymâna der cezire-i Kıbrıs bâ tahrir Kenan Ağa el vâki der sene 1053” başlığı altında Haymâne, Süryân ve Kıptilerin nahiyelere göre dağılımı verilmiştir.²⁰ Buna göre Lefkoşa şehir merkezinde Termiyodi mahallesinde 50 nefer, Fenoramono mahallesinde 13 nefer, mahalle-i Haymâne-i Ermeniyân'da 82 nefer, mahalle-i Çingâne Aya Pereşkopi'de 30 nefer ve diğer köylerinde altı nefer olmak üzere toplam 200 nefer haymâne reaya yaşamaktadır. Defterde aynı başlık altında kaydedilen diğer nahiyelerdekiler ise, Limoson'da 18 nefer, Gilan'da bir nefer, Piskopi'de 6 nefer, Baf'ta 17 nefer, Hırsofi'da 4 nefer, Lefke'de 3 nefer, Omorfo'da 3 nefer, Magosa'da 41 nefer, Tuzla'da 16 nefer, Mesarya'da 4 nefer ve Girne'de 23 nefer olmak üzere toplam 136 neferdir.

C. Sayım Verileri ile Kontrol Kayıtlarının Değerlendirilmesi

İncelenen deftere göre Kıbrıs Eyaleti'nde cizyeye tabi sayımı yapılan gayrimüslim reaya 18.050 neferdir. Gayrimüslim reyanın, mürde, girihite, haymâne, süryân ve kıptilerin nahiyelere göre dağılımı ise aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo II: 8428 nolu deftere göre gayrimüslim reyanın, mürde, girihite, haymâne, süryân ve kıptilerin nahiyelere göre dağılımı

Nahiye	A	B	C	Ç	D	E	F	G	Toplam
Lefkoşa	3248	3242	3246	+5	31			200	3215
Limoson	985	1010	1010		2			18	1008
Gilan	806	806	806					1	806
Piskopi	694	694	694		2			6	692
Evdim	587	587	587		1				586
Kukla	524	521	521						521
Baf	1714	1709	1710	+1	3			17	1707
Hırsofi	943	943	943		2			4	941
Lefke	1557	1542	1558	+16	16			3	1542
Omorfe	684	684	684		17			3	667
Pendaye	845	845	845		14				831
Magosa	606	606	606					41	606
Tuzla	1359	1353	1362	+9	14			16	1348
Mesarya	1629	1638	1636	-2	21	11	1	4	1603
Karpas	894	906	908	+2	5	15			888
Girne	975	975	975		27	10		23	938
Toplam	18050	18061	18091	+31	155	36	1	336	17899

A. Defterdeki toplam rakamlar

B. Bizim topladığımız rakamlar

C. Defterin sonunda kontrolü yapılırken verilen rakamlar

Ç. Defterin sonunda kontrolü yapılırken verilen rakamların tarafımızdan toplananlardan farkı

²⁰ Bkz. BOA. MAD.d.: 8428, s. 346, 351

- D. Ölenlerin nahiyelere göre dağılımı
- E. Girihtelerin nahiyelere göre dağılımı
- F. Mükerrer
- G. Haymâne ve siryân ve Kıptiyân

Tabloda görüldüğü üzere defterde verilen nahiyelerdeki gayrimüslim reaya sayıları ile defterin sonunda muhasebesi yapılırken verilen rakamlar arasında Lefkoşa, Limoson, Kukla, Baf, Lefke, Tuzla, Mesarya ve Karpas nahiyelerindeki farklılık dikkati çekmektedir. Bizim topladığımız ve B sütununda verdiğimiz rakamlarda görüleceği üzere Lefkoşa'da altı, Kukla'da üç, Baf'ta beş, Lefke'de 15, Tuzla'da altı kişi fazla, Limoson'da 25, Mesarya'da 9, Karpas'ta 12 kişi eksik yazılmıştır. Defterin sonundaki kontrol listelerinin verildiği C sütunundaki toplam rakam ile D sütununda verilen bizim toplam rakamımız arasındaki fark ise 31 kişinin fazla yazılmasıdır. Defterin muhasebesi yapılırken defterdeki 18 050 nefer değil 18 091 nefer toplamı esas alınmıştır. Yapılan tahrir neticesinde 155 mürde, 36 girihte ve bir mükerrer olmak üzere 192 nefer tespit edilmiştir. Toplam nefer sayısı olan 18 091'den 192 çıkarıldığında cizyeye tabi 17 899 nefer tespit edilmiştir.

Defterin muhasebesi yapılırken tespit edilen bu rakam ile defterin sonunda yer alan ve merkeze arz edilen tutanakta geçen sayı arasında da fark vardır. Adı geçen arzda:

“arz-ı bende-i bi-mikdâr budur ki cezire-i Kıbrıs kazâlarında olan harâcüzâr reâyânın cizyeleri tahririne me'mûr Lefkoşa kâdısı Mevlânâ Mustafa dâî'leri ve Kenan kulları tahrir eylediği defterde on sekiz bin kırk zimmi yazduktan sonra yüzelli zimmî mürd ve otuz yedi girihte olmağla tahrir defterinde sürühle işaret olunub bu takrirce yüz doksan iki neferi mürde ve girihte ifraz olundukda on yedi bin sekiz yüz kırk sekiz cizye olmuş olur ki atik defterden bin üç yüz kırk sekiz cizye ziyâde olub bunlardan mâada cezire-i mezbûrede yetmiş beş manastır olub sair diyarda olduğu gibi bunlara dahi maktû' cizye kayd olunsa cânib-i mirîye evla ve enfa'dır. Ol-bâbda fermân sultânım hazretlerininindir”

denilmektedir.²¹ Büyük ihtimalle yanlış yazılmaktan kaynaklanıyor olmalı ki belgede geçen mürde sayısı 150 olarak verilmiş, fakat mürde, girihte ve mükerrer toplamı 192 nefer olarak doğru verilmiştir. Netice itibarıyla 1643 yılı cizyesi için 18 040 nefer tespit edilmiş olup mürde ve girihteler çıkarıldıktan sonra 17 848 nefer kalmıştır. Bu rakamın da eski sayımdan 1348 nefer fazla olduğu belirtilmiştir.

Ç. Manastırların Durumu ve Cizye Vergisinden Muaf Tutulan Gruplar

1642 tarihine kadar Kıbrıs'ta bulunan manastırların cizyeden muaf oldukları ve bu tarihten itibaren Lefkoşa kadısının arzı ile bunlara da vergi tarh edildiği görülmektedir. İncelenen deftere göre başpiskoposun tasarrufunda Lefkoşa'da 2, Mesarya'da 5, Karpas'ta 2 manastır vardır. Limoson piskoposunun tasarrufunda Tuzla'da 2, Limoson'da 3, Piskopi'de 3 ve Gilan'da 4 olmak üzere 12 manastır vardır. Baf piskoposunun tasarrufunda Baf'ta 11, Kukla'da 4, Evdim'de 7, Hırsofi'de 12, Girne'de 6, Omoffa'da 2, Pendaye'de 2 ve Lefke'de 10 manastır olmak üzere toplam 54 manastır kayıtlıdır.²²

Tahriri gerçekleştiren Kenan Ağa marifetiyle bu 75 manastır a'lâ, evsât ve ednâ olmak üzere tasnif edilmiştir. Bu doğrultuda 25 manastır a'lâ ve 50.000 akçe, 25 manastır evsât ve

²¹ Bkz. BOA. MAD.d.: 8428, s. 364

²² Bkz. BOA. MAD.d.: 8428, s. 356, 357

37.500 akçe, 25 manastır da ednâ ve 25.000 akçe olmak üzere toplam 112. 500 akçe olarak cizye vergisine tâbi olmak üzere tasnif edilmiştir. Bu tasnifin hemen altındaki;

“cezire-i Kıbrıs'da Lefkoşa kadısı Mevlânâ Mustafa dâî'leri cezire tahririnde yetmiş beş manâstır yazub mâl-ı maktû'ları a'lâ ve evsât ve ednâ itibariyle vech-i meşrû üzere fermân-ı âlileri sâdir olmak bâbında emr ü fermân saâdetlü sultanım hazretlerindir” şeklindeki arzla durum merkeze bildirilerek padişahın onayına sunulmuştur.²³

Deftere göre Kıbrıs Eyaleti'nde Lefkoşa Kalesi'nde 11 ve Magosa Kalesi'nde 9 olmak üzere toplam yirmi marangoz, yapı ustası ve demirci cizyeden muaf tutulmuşlardır. İncelenen defter 1643 tarihli olmasına rağmen ilgili kayıtların üstündeki 2 Temmuz 1645 tarihli açıklamada “kal'alarda vâki' olan ta'mir ve termimi mezbûr zimmiler itmek üzere kadimden muaflardır deyu mirimirân Ali Paşa arz eyledükde kadim olmağla yigirmi nefer defterden ihrâc olına deyu fermân-ı ali ile emr-i şerif virilmiştir” denilmektedir.

Sonuç

Kıbrıs'taki gayrimüslim reaya nüfusu hakkındaki ilk bilgiler 7 Ekim 1571 –7 Ekim 1572 tarihli Kıbrıs Eyaleti bütçesi verilerine dayalıdır. Adı geçen bütçede “An cizye-i gebran 'an vâcib-i sene 979, hâne 23.000” şeklindeki ifadeden Kıbrıs'ta cizyeye tabi gayrimüslim reayanın miktarı anlaşılmaktadır.²⁴ Bütçenin sona erdiği 7 Ekim 1572 tarihinden on bir gün sonra 18 Ekim 1572 tarihinde tamamlanan Kıbrıs'ın Mufassal Tahrir Defterinde²⁵ ise gayrimüslim reayanın 33.947 hane²⁶ olduğu görülmektedir.²⁷ Kıbrıs'ta gayrimüslim reayanın sayısı 1604 ila 1608 yılları arasında 30 000 hane, 1621'e kadar 25 000 hane, 1631 yılına kadar 20 000 hane, 1636-1641 yılları arasında ise 16 500 hane civarındadır.²⁸

Görüldüğü üzere 1640 yılına doğru Kıbrıs Eyaleti'nde cizyeye tabi gayrimüslim reayanın nüfusunda azalma olduğu dikkati çekmektedir. Adada nüfusun azalmasını izah için Halil İnalıcık²⁹ Cyprianos'un verilerine dayanarak şu sebepleri sayar:

“Vergilerin arttırılması, sık sık değişen paşaların ve İstanbul'dan bir vazifeye gönderilen memurların halka yük olması; birbiri ardından gelen kuraklık ve çekirge istilalarını zikreder ki, adadan Anadolu ve Suriye'ye büyük göçlere yol açan hakiki sebep budur. Özellikle 1640'ta büyük kıtlık olmuş, ertesi sene korkunç taun çıkmış, adayı harap etmiştir. Bunun üzerine hükümet bazı ıslahata girişmiştir. Bu cümleden, Baf ve Magosa paşaları kaldırılmış, yalnız Lefkoşa'da üç tuğlu bir paşa bırakılmıştır. Diğer taraftan bazı vergiler hafifletilmiş ve halkın adaya yerlerine dönmeleri için ferman çıkarılarak bir yıl

²³ Bkz. BOA. MAD.d.: 8428, s. 362, 364

²⁴ Bkz. H. Sahillioğlu, “Osmanlı İdaresinde Kıbrıs'ın İlk Yılı Bütçesi”, *Belgeler IV/7-8*, (1967), Ankara 1969, s. 21

²⁵ İlgili defterin sonunda “Bu bende-i Ahkar ve efkende-i kemter Mehmed-i defterî kulları ve vilâyet-i cezâirun tezkere emini Halil bendeleri” tarafından Cümâdelâhar sene 980 (18 Ekim 1572) tarihinde tamamlandığı yazılıdır. Bkz. TK. KKA. TD. 64

²⁶ Toplam hanenin 419'u defterde nefera olarak verilmiştir. Bkz. TK. KKA. TD. 64

²⁷ İlk bütçede verilen toplam hane ile ilk tahrir neticesinde tespit edilen hane miktarı arasındaki bu farkın sebebini, Jennigs, savaş nedeniyle dağlık bölgelere dağılan zimmîlerin sayılamamasına bağlamaktadır. Bkz. R. C. Jennigs, *Christians and Muslims in Ottoman Cyprus and the Mediterranean World 1571-1640*, New York University Press 1993, s. 171-190

²⁸ Recep DüNDAR, *Kıbrıs Beylerbeyliği (1570-1670)*, (İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi), Malatya 1998, s. 321

²⁹ Halil İnalıcık, “Kıbrıs'ta Türk İdaresi Altında Nüfus”, *Kıbrıs ve Türkler*, Ankara 1964, s. 33-34

vergiden muaf tutuldukları ve ertesi yıl şahıs başına ancak sekiz veya on kuruş ödeyecekleri bildirilmiştir. Kıbrıslıların bir kısmı, bunun üzerine adaya dönmüşlerdir.”

İncelenen 8428 nolu cizye defteri, 1643 yılı itibarıyla Kıbrıs'ta cizyeye tabi gayrimüslim reyanın sayısı, nahiyelere ve Ek'te verildiği üzere köylere dağılımını vermesi bakımından büyük önem arz etmektedir. Adı geçen tarihten önce ve sonrasına ait icmâl, mufassal ve cizye muhasebe defterlerinin incelenmesi neticesinde ortaya çıkacak sayısal değişikliklerin değerlendirilmesi ile Kıbrıs'taki gayrimüslim reyanın demografik hareketliliği ortaya çıkacaktır.

KAYNAKÇA

- BARKAN, Ömer Lütfi, “894 (1488-1489) Yılı Cizyenin Taksimatına Ait Muhasebe Bilançoları”, *Belgeler, I/1*, (Ankara 1964), s. 1-117
- BECKER, C. H., “Cizye”, *İslâm Ansiklopedisi, III*, İstanbul 1993, s. 199-201
- ÇAĞATAY, Neşet, Osmanlı İmparatorluğunda Reayadan Alınan Vergi ve Resimler”, *Dil ve Tarih – Coğrafya Dergisi, V/V*, (Kasım - Aralık 1947), s. 484-510
- DARLING, Linda, *Revenue Raising and Legitimacy Tax Collection and Financial Administration in the Ottoman Empire 1550-1560*, Leiden- Brill 1996
- DÜNDAR, Recep, *Kıbrıs Beylerbeyliği (1570- 1670)*, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi, Malatya 1998
- DÜNDAR, Recep – AYDIN, Mesut, “3924 Nolu Cizye Defterine Göre Kıbrıs Eyaleti Baf ve Kukla Kazalarında Gayrimüslimler (H.1061/M.1650-51), *Türklük Bilimi Araştırmaları, S. 31*, (Bahar 2012), Niğde 2012, s. 77-98
- ERCAN, Yavuz, “Osmanlı İmparatorluğu'nda Gayrimüslimlerin Ödedikleri Vergiler ve Bu Vergilerin Doğurduğu Sosyal Sonuçlar”, *Bellekten, LV/213*, (Ankara 1991), s. 371-391
- ERKAL, Mehmet, “Cizye”, *Diyanet İslâm Ansiklopedisi, VIII*, İstanbul 1993, s. 42-45
- ERPOLAT, Mehmet Salih, “Cizye Defterlerinin Sosyal ve İktisadî Tarih Araştırmaları Açısından Önemi: Diyarbakır Örneği”, *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi (SBArD), S. 4*, (Eylül 2004), s.189-204
- GOFMAN, Daniel, “ The Maktu System and the Jewich Community of Sixteenth Century Safed: A Study of Two Documents from of the Ottoman Archives”, *Osmanlı Araştırmaları, III*, 1982, s. 81-90
- İNALCIK, Halil, “Cizye”, *Diyanet İslâm Ansiklopedisi, VIII*, İstanbul 1993, s. 45-48
- İNALCIK, Halil, “Kıbrıs'ta Türk İdaresi Altında Nüfus”, *Kıbrıs ve Türkler*, Ankara 1964, s. 27-58
- İNALCIK, Halil, “Osmanlılarda Raiyyet Rüşümü”, *Bellekten, XXIII/92*, (Ekim 1959), s. 575-610

- JENNINGS, R. C., "Zimmis (Non_ Muslim) in Early 17th Century Ottoman Judicial Records – the Sharia Court of Anatolian Kayseri", *Journal of Economic and Social History of the Orient*, XXI/3, (1978), s. 225-293
- JENNINGS, R. C., *Christians and Muslims in Ottoman Cyprus and the Mediterranean World 1571-1640*, New York University Press 1993
- KALDY-NAGY, Gyula, "Bevolkerrungsstatistischer Quellwert der Cizye Defter und der Tahrir Defter", *Acta Orientalia Hungarica*, 11, (1960), s. 259-269
- KAZICI, Ziya, *Osmanlı Vergi Sistemi*, İstanbul 1977
- KIEL, Machiel, "Remarks on the Administration of the Poll Tax (Cizye) in the Ottoman Balkans and The Value of Poll Tax Registers (Cizye Defterleri) for Demographic Research, *Etudes Balkaniques*, 4, (1990), s. 70-104
- KIEL, Machiel, "Anatolia Transplanted Patterns of Demographic Religious and Ethnic Changes in The District of Tozlu (N. E. Bulgaria) 1479-1873", *Anatolica XVII*, (1991), s. 1-27
- KIEL, Machiel, "Hrazgrad Hezargrad Razgrad The Vicissitudes of Turkish Town in Bulgaria", *Turcica*, (Volumes 21-23), 1991, s. 495-562
- KÜTÜKOĞLU, Mübahat S., "Osmanlı İktisadî Yapısı", *Osmanlı Devleti Tarihi II*, (Editör: E. İhsanoğlu), İstanbul 1999, s. 513-650
- McGOWAN, Bruce W., *Economic Life in Ottoman Europe Taxation Trade and Struggle for Land 1600-1800*, Cambridge 1981
- NEDKOFF, Boris Christoff, "Osmanlı İmparatorluğunda Cizye", *Belleten VIII/32*, (Çev. Şinasi Altundağ), Ankara 1944, s. 599-652
- ÖZCOŞAR, İbrahim - GÜNEŞ, Hüseyin Haşimi, "Osmanlı Devleti'nde Cizye ve 19. Yüzyıla Ait Bir Cizye Defteri: Cizre Sancağı'nın Cizye Defteri (Cizye Defter Numarası:375)", *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*,
- ÖZEL, Oktay, "Avarız ve Cizye Defterleri", *Osmanlı 5/15*, (Kış-2006), s.159-179 *Devleti'nde Bilgi ve İstatistik*, Ankara 2001, s. 35-50.
- PAKALIN, M. Zeki, *Tarih Deyimleri ve terimleri Sözlüğü I*, İstanbul 1971, s. 297-302
- SAHİLLİOĞLU, Halil, "Osmanlı İdaresinde Kıbrıs'ın İlk Yılı Bütçesi", *Belgeler IV/7-8*, (1967), Ankara 1969, s. 1-35
- ŞENER, Abdülatif, *Tanzimat Döneminde Osmanlı Vergi Sistemi*, İstanbul 1990
- T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, *Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi*, İstanbul 2010
- TABAKOĞLU, Ahmet, *Gerileme Devrine Girerken Osmanlı Mâliyesi*, İstanbul 1985
- TABAKOĞLU, Ahmet, *Türk İktisat Tarihi*, İstanbul 1994
- TATAROVA, Maria, "Was There a Demographic Crisis in the Ottoman Empire in the Seventeenth Century", *Etudes Balkaniques*, 2, (1988), s. 55-63

EKLER

8428 nolu Deftere Göre Kıbrıs'ta Cizyeye Tabi Gayrimüslim Reayanın Nahiye,
Mahalle ve Karyelere Göre Dağılımı

Nefs-i Lefkoşa

Sıra No	Mahalle/Karye	Nefer	Sıra No	Mahalle/Karye	Nefer
1	m. Termiyodi	220	57	Karmika	29
2	m. Fenaromano	88	58	Mosfilodi	12
3	m. Kofiti Aya Andon	85	59	Dali	48
4	m. Alatyodise	72	60	Marki	9
5	m. Aya Kaşano	60	61	Aya Liyonda	22
6	m. Semenderek	26	62	Kapades	20
7	m. Afondi	7	63	Gurti	12
8	m. Ermeniyan	9	64	Mandres Ekserizomeno?	4
9	m. Haymana-i Ermeniyan	82	65	Yerolako	22
10	Misuklisi	43	66	Kadalyonda	2
11	Miamilya	22	67	Derinya	8
12	Omorfide	44	68	Kiliro	49
13	Petrosime	7	69	Aplik Lazanya	8
14	m. Ayayorgi k. Aya Dimitri	40	70	Kalohoridi	5
15	m. Çeraninkomi	21	71	Pano Horşide	35
16	Eğlence	25	72	Peroki	19
17	Lakatamya	87	73	Fikardos	14
18	Balikitre	24	74	Kato Deftera	17
19	k. kirya m. Hordecodise	54	75	Aya Yorgi Berdiya	9
20	m. Aya Androniko	39	76	Yeri	21
21	İnehoryo	33	77	Voni	38
22	Trahoni	35	78	Aya Varvara	21
23	Aya Sozomeno	22	79	İstraviyo	6
24	Podamya	14	80	Piro	25
25	Trahona	29	81	Kato Moni	28
26	Eksimatos	62	82	Palya Meriko	13
27	Kalani	14	83	Ayayanni Malunde	11
28	Halasiye	20	84	Agrocibya	24
29	Çingane Aya Pereşkopi	30	85	Korno	30
30	Piskopiyo	32	86	İşra	38

31	Tiridi	20	87	Piristiyotardi	11
32	Ayo Palliris?	4	88	Luricine	41
33	Pera	55	89	Aya Marine	13
34	Kambiye	13	90	Kato Horşide	18
35	Balyahori	127	91	Galivaçe	26
36	Manyadi	13	92	Alamra	8
37	Aya Mululudadis	12	93	Polidiko	19
38	Argades	26	94	Pirehoryo	22
39	Eşçilure	43	95	Marollina	23
40	Aya Vasil	26	96	Laça	33
41	Çendnari?	26	97	Anaya	12
42	Usturublu	36	98	Malunda	6
43	Arniyo	47	99	Mahrolasiye	3
44	Merika	37	100	Anargiyo	1
45	Odu	46	101	Pallure	5
46	Limya	14	102	Mavrovni	30
47	Ayo Pardavasiya	46	103	Deliçipo	11
48	Çeri	30	104	Litrahonda	45
49	Ayo Melof	56	105	Sika	9
50	İşa	8	106	Termitya	33
51	Manastır-ı Lami	6	107	Pano Deftera	4
52	Damerne	3	108	Dinbu	36
53	Margo	16	109	Komi	7
54	Kanbi	62	110	Nisu	20
55	Ayos Trimitya	23	111	Vavasiya	48
56	Aplik Siridi	14	112	Manastır-ı Şila	4
TOPLAM					3248

Nâhiye-i Limoson

Sıra No	Mahalle/Karye	Nefer	Sıra No	Mahalle/Karye	Nefer
1	m. Aya Andon	29	28	Kalohoryo	14
2	m. Aya Mama	24	29	Pendakomi	30
3	m. Aya Androniyo	25	30	Palandirye	96
4	m. Kabloki	74	31	Diyerona	6
5	Putayaka	10	32	Karamino	11
6	Vikla	12	33	Vasa	14
7	Yermasoya	22	34	Napa	3
8	Palya Kilisa	32	35	Eftagonya	53
9	Filonari	8	36	Pikali	7
10	Matikoloni	18	37	Fasula	28

11	Mesaitonya	23	38	Dimi Zakati	30
12	Moni	14	39	Aya Kostandin	30
13	Akrunda	5	40	Agrundiye	12
14	Adrako	6	41	Sayida	14
15	Abşu	19	42	Celaki Pristiyo	4
16	Pirgo	14	43	Rondiya	13
17	Ayadihona	11	44	Astramane?	14
18	Aya Tanaş	20	45	Alonasa	6
19	Çera	13	46	Agro	18
20	Lugara	23	47	Dakya?	20
21	Donto?	14	48	Skopetra	20
22	Aya Pavlo	10	49	Finici	13
23	Celaki	15	50	Zopi	7
24	Managrulli	30	51	Finikarya	3
25	Argade	10	52	Aya Todorin	17
26	Milonari	9	53	Ayayanni Todorin	29
27	Armenohorya	8			
TOPLAM					985

Nâhiye-i Gilan

Sıra No	Mahalle/Karye	Nefer	Sıra No	Mahalle/Karye	Nefer
1	Nefs-i Gilan	155	14	Kato Limyad	31
2	Sirya	18	15	Peraperi	28
3	Doro	40	16	Aya Mama	28
4	Monagri	14	17	Manderya	13
5	Monyad	23	18	Aya Peraki	38
6	Pano Koka	7	19	Lof	78
7	Siliku	30	20	Pano Limyad	32
8	Kato Koka	30	21	Kapilyo	6
9	Lanya	63	22	Volonka	23
10	Trimikli	24	23	Prohorimo	42
11	Pano Platre	12	24	Anbeliko	15
12	KatoPlatre	14	25	Kalagre Çerati	18
13	Aya Yorgi Pristiyo	11	26	Vuni	13
TOPLAM					806

Nâhiye-i Piskopi

Sıra No	Mahalle/Karye	Nefer	Sıra No	Mahalle/Karye	Nefer
1	Aya Fila	42	13	Apeşa	20

2	Zakaçi	14	14	Soli	9
3	Apsuya	14	15	Aya Çendino	19
4	Palodiye	16	16	Paramide	25
5	Vasilaçi	23	17	İspidallı	7
6	Kato Polemidya	108	18	Sotire	10
7	Asumato	13	19	Kato Çodire	21
8	Koloş	114	20	Pano Çodire	40
9	Kando	25	21	Agretori	41
10	Vikse?	14	22	Paramiye	8
11	Paramoti	22	23	Fasuri	7
12	Erimi	22	24	Aya Dimya	4
TOPLAM					694

Nâhiye-i Evdim

Sıra No	Mahalle/Karye	Nefer	Sıra No	Mahalle/Karye	Nefer
1	Pano Evdim	26	14	Mandale	5
2	Aya Oris	41	15	Kalopenaho	16
3	Omos	68	16	Apsikilika	14
4	Pristiyo	12	17	Paramal	12
5	Kato Evdim	17	18	Arsos	85
6	Aya Toma	58	19	Dora	40
7	Fini	13	20	Ganfiye	9
8	Malavrin	10	21	Platanistase	8
9	Doryari	4	22	Alhiyore	8
10	Kisuse	5	23	Malya	21
11	Podamyoy	16	24	Yerovasa	22
12	Aya Yorgi	2	25	Pahna	20
13	Pissuri	12	26	Vasa	42
TOPLAM					587

Nâhiye-i Kukla

Sıra No	Mahalle/Karye	Nefer	Sıra No	Mahalle/Karye	Nefer
1	Nefs-i Kukla	69	15	Fasulli	11
2	Manderiya	9	16	Lagune	3
3	Arçemanderide	25	17	Aya Nikola	18
4	Pristiyo Ayasava	22	18	Musuri	16
5	Anaride	24	19	Aşelya	27
6	İstavrikonni	23	20	Dimi	22
7	Nikokla	18	21	Mamonya	16

8	Lizado	6	22	Filusa	49
9	Aya Diryoti	13	23	Prohori	17
10	Susuz	15	24	Ayarini	13
11	Aya Yorgi	9	25	Trašo Pedule	7
12	Pano Kedare	25	26	Aya Varvara	15
13	Kato Kedare	12	27	Armino	25
14	Kedaso	10	28	Kondoşima	2
TOPLAM					524

Nâhiye-i Baf

Sıra No	Mahalle/Karye	Nefer	Sıra No	Mahalle/Karye	Nefer
1	m. Aya Çendiye	43	42	Koloni	9
2	m. Aya Anderriko	12	43	Holoraka	34
3	m. Aya Andoni	44	44	Terniye	20
4	m. Aya Serki	15	45	İşati	7
5	m. Aya Varvara	15	46	Lanya	8
6	m. Asomato	12	47	Anavaryo	9
7	m. Aya Todoro	26	48	Cili	38
8	m. Fenarumno	24	49	Yakavrino	10
9	Enba	42	50	m. Aya Dimitri	11
10	Korni	11	51	m. Aya Yorgi	14
11	Mandirya	24	52	Mesoyi	38
12	Finike	7	53	Limone	18
13	Pikadiye	14	54	Yeraşikibito	44
14	Dale	40	55	Çeronya	11
15	Falya	47	56	Tirmitusa	14
16	Moronero	13	57	Pendalya	24
17	Çulluca Dere	53	58	Nada	17
18	Faide	8	59	Polem	53
19	Kisonerga	46	60	Malya	13
20	Peya	12	61	Pano Kallebya	16
21	Piskopi Muronnero	10	62	Kato Kallebya	13
22	Sendi	13	63	Pilatanisto	4
23	Zalaçe	20	64	Malunda	17
24	İstefanni	35	65	Mesana	30
25	Salamyu	30	66	Akurca	20
26	Ayayanni Malunde	43	67	Korna	17
27	Eletyu	13	68	Termityu	7
28	Maralunda	11	69	Drimu	28
29	Meshorya	17	70	Pano Penaya	71

30	Danaşire	8	71	Ustrunbi	61
31	Aksilu	13	72	Psarye	3
32	Armu	19	73	Kannavyu	11
33	Anariti	18	74	Laptiyo	10
34	Kalanariye	14	75	Letenbo	35
35	Huli	15	76	Aya Marine	12
36	Ana Fodi	17	77	Ayorça	26
37	Ebi	24	78	Voklika	5
38	İstado	11	79	Fenarya	4
39	Aksiloro	30	80	Arsidya	15
40	Aya Yorgi Vasa	3	81	Kurdaka	9
41	Falya	31			
TOPLAM					1714

Nâhiye-i Hırsofi

Sıra No	Mahalle/Karye	Nefer	Sıra No	Mahalle/Karye	Nefer
1	Nefs-i Hırsofi	23	27	Filusa	18
2	Enye	18	28	Kormitidi	8
3	Lisu	65	29	Evratu	7
4	Malya	22	30	Mirmifodi	7
5	Ayo Psinarye	15	31	Çeraça	25
6	İskulli?	4	32	Eksvaroda	11
7	Pomo	21	33	Pano Arude	20
8	Deruşa	26	34	Kato Kurdalya	6
9	Milyu	15	35	Fidi	10
10	Aya Sirde	10	36	Poli	29
11	Lasa	24	37	Vudi	8
12	Simu	25	38	Temkroli?	7
13	Aya Niko	19	39	Termitoşa	18
14	Aya Dimitrano	18	40	Finike	30
15	Teletra	56	41	İstinco	23
16	Melamiyo	14	42	Lukroni	6
17	Galatyo	3	43	Yuli	13
18	Aya Mokorki	16	44	Peristorana	30
19	Malatya	4	45	Melandire	15
20	Giridmarid	32	46	Pano Kurdalya	15
21	Evratu	5	47	Makonda	13
22	Androliku	6	48	Pilatise	7
23	Girittera	51	49	Kinusa	3
24	Kato Arude	23	50	Koçino	4

25	Çeris?	11	51	Malya	24
26	Pera Girid	43	52	Huli	16
TOPLAM					943

Nâhiye-i Lefke

Sıra No	Mahalle/Karye	Nefer	Sıra No	Mahalle/Karye	Nefer
1	Nefs-i Lefke	41	33	Galiyo	9
2	m. Terniyo	41	34	Pano İflasu	6
3	m. Aya	4	35	Karyadoli	12
4	Perestnonari	18	36	Korako	36
5	Lemidmu	33	37	Apsu İpsiliye	12
6	Agro	21	38	Kiridi	27
7	Lemye	4	39	Kakopedire	42
8	Kadire	26	40	Yaya İstefano?	29
9	Melatişe	19	41	Kato Kiliyana	16
10	Agruladi	4	42	Pano Kiliyana	19
11	Pedula	79	43	Aya Perişkoni	24
12	Modula	44	44	Paryadise	8
13	Kaminarye	56	45	Eldika	12
14	Linu	14	46	Kato Galata	52
15	Aya Yorgi Apsiyor	21	47	Kambo	36
16	Karyopodamo	8	48	Aya Pifan	31
17	Prodorimo	62	49	Kurdali	31
18	Tiryö Elyas	18	50	Temirye	61
19	Lemidu	23	51	Girunda	46
20	Milari	9	52	Manderya	7
21	Palyamilo	19	53	Perakakopetra	8
22	milikori	32	54	Kato İflasu	34
23	Akolyo	10	55	Anbeliya	10
24	Liyodi	13	56	Kolos	10
25	Peladi	23	57	Kato Fodi	6
26	Gatani	7	58	Yerakes	54
27	Kalopenayadi	57	59	Çakistre	9
28	Dorlino?	34	60	Sinagoryi	14
29	Aya Nikola	15	61	Aya Marine	22
30	Anbeliko	22	62	Aya Dimitri	4
31	Niko	18	63	Dikomi	3
32	Evrihu	57			
TOPLAM					1557

Nâhiye-i Omorfa

Sıra No	Mahalle/Karye	Nefer	Sıra No	Mahalle/Karye	Nefer
1	Kosoppristiyo	15	18	İkselyado	6
2	Denye	22	19	Pano Zodya	33
3	Kire	2	20	Çera	16
4	Arkaçı	24	21	Avlona	11
5	Kato Zodya	55	22	Orunda	13
6	Katodonya	67	23	Totori	2
7	Paraçi	6	24	Paskalu	1
8	Mursuliyo	6	25	Akaçı	62
9	Aya Marina	20	26	Miyoş	19
10	Aspromeridi	26	27	Minko	18
11	İstavrinaho	7	28	Korkosa	6
12	Enyehoryo	3	29	Podami	40
13	Kazaviran	10	30	Kapudi	18
14	Perestorona	110	31	Manastır	3
15	Kondomiyo	6	32	Balyamilo	5
16	Vizaça	4	33	Fasuri	4
17	Siryanoorna	27			
TOPLAM					684

Nâhiye-i Pendaye

Sıra No	Mahalle/Karye	Nefer	Sıra No	Mahalle/Karye	Nefer
1	Livadi	15	22	Pano Atsa	4
2	Agro	3	23	Nefs-i Pendaye	19
3	Sarandi	40	24	Nikdari	16
4	Aluna	24	25	Aya Yorgi	1
5	Polli Apsiyo?	8	26	Kato Kutreka	1
6	Aya Andona	8	27	Agrosice	1
7	Manderi	13	28	Diyozmavi	11
8	Kannaviye	34	29	Palyahori	76
9	Petre	57	30	İfterimbi	17
10	Aya Yorgi Vadi	4	31	Vardani	24
11	Pilatanistase	60	32	Ankolomi	2
12	Apsiro	25	33	Yeronda	10
13	Pedavolya	3	34	Gabure	1

14	Elya	48	35	Milori	5
15	Eletyu	13	36	Alafaca	4
16	İfterikodi	27	37	Melamiyasa	14
17	Lagodare	13	38	Asvasiliyo	5
18	Aska	70	39	Apliçi	5
19	İskaliridi	27	40	Kato Apsiliyo	4
20	Aya Pifan	36	41	Akaçi	12
21	Kato Kutreka	31	42	Anariti	39
TOPLAM					845

Nâhiye-i Magosa

Sıra No	Mahalle/Karye	Nefer	Sıra No	Mahalle/Karye	Nefer
1	m. Apsiliyodise	59	10	Limya	25
2	m. Pisyopoli	74	11	Nenkomi	22
3	m. Aya Nikola	114	12	Aya Serki	51
4	m. Aya Elegisi	18	13	m. Aya Simyo	7
5	m. Mandoberiyo	56	14	Çeroyate	20
6	Aya Kendiya	7	15	İstrodi	2
7	Derinya	40	16	Paralimiyad	66
8	Talmabere	37	17	Pikarya	4
9	Usturublu	3			
TOPLAM					606

Nâhiye-i Tuzla

Sıra No	Mahalle/Karye	Nefer	Sıra No	Mahalle/Karye	Nefer
1	m. Subadra	47	28	Aya Yanni Sanire	8
2	m. Aya Yanni	53	29	İsyarine	4
3	m. Hırsopolidise	40	30	Aya Todori	39
4	Piyale	23	31	Aya Fodire	31
5	Çite	70	32	Menoya	18
6	İstavrino	21	33	Aplanda	13
7	Kalavusun	39	34	Pristiyo	4
8	Dogni	29	35	Vorokli	3
9	Margi	26	36	Kato Lefkara	69
10	Romalakşa	31	37	Maroni	13
11	Tersefan	29	38	m. İstavro	61
12	Aradiyo	23	39	m. Aya Yorgi	47
13	Kokati	20	40	m. Aya Andreniko	64
14	Vuda	18	41	m. Aya Dimitri	58

15	Arpera	6	42	Kato Diridi	62
16	Dardaho	8	43	Vavla	56
17	Alatirniko	14	44	Ora	21
18	Pano Anklisides	16	45	Parcales	5
19	Kato Anklisides	4	46	Aplik Orgari	13
20	Drapyra	12	47	Akapnu	27
21	Şiocitya	21	48	Laya	12
22	Terne	17	49	Menevi	38
23	Aya Ana	4	50	Mazotu	5
24	Celya	12	51	Melini	18
25	İpsemadizmeno	23	52	Paniyolaçi	5
26	Pano Çivisil	11	53	Alaminyo	38
27	Kalavidya	4			
TOPLAM					1359

Nâhiye-i Mesarya

Sıra No	Mahalle/Karye	Nefer	Sıra No	Mahalle/Karye	Nefer
1	Avgodi	22	40	Peristorona Peki	60
2	Ormidya	12	41	Penaya	11
3	Arnati	4	42	Peki Peristorona	36
4	İkselofade	16	43	Atna	18
5	Mora	16	44	Liyopedri	26
6	Pergama	6	45	Aya Yokoko	5
7	Apşima	61	46	Sandalari	16
8	Konnodare	42	47	Pisiyori	25
9	Afandiya	11	48	Aya Napa	9
10	Tiripini	23	49	Malya	18
11	Vadali	31	50	Paradiso	9
12	Makrasika	25	51	Filamodi	9
13	Dimbu	11	52	Aya Todori	8
14	Vadili	78	53	Aloda	7
15	Meluşa	8	54	Aglosikula?	3
16	Kalopside	50	55	Melisiti	7
17	Lisi	46	56	Pladani	9
18	Sinkrasi	29	57	Agridiya	3
19	Ostirillos	22	58	Ankastiya	20
20	Atino	30	59	Kornosiyo	4
21	Maluda	8	60	Gofsi	8
22	Arsus	8	61	Maratogni	12
23	Aya Nikola	11	62	Marata	7

24	Aya	5	63	Lefkoniyo	83
25	Lapados	32	64	Alyona	3
26	Aya Yorgi Paska	24	65	Palyahori	2
27	Tiremitoşa	18	66	Malunda	11
28	Avdellero	10	67	Yenagre	43
29	Aya Fodi	13	68	Lisifani?	9
30	Usturullu	38	69	Musilida	22
31	Apsu	81	70	Çergorya?	19
32	Aya Çonyo	7	71	Mandıra-i Aleksî	14
33	Pırya	22	72	Aya Nakofa	2
34	Piristiyopisuri	71	73	Akatu	48
35	Sotire	27	74	Pisiyaçi	15
36	Aya Pisira	23	75	Çados	2
37	Sinde	10	76	Aplanda	3
38	İstillos	27	77	Teraşada	10
39	Gaydura	43	78	Silici	1
TOPLAM					1629

Nâhiye-i Karpas

Sıra No	Mahalle/Karye	Nefer	Sıra No	Mahalle/Karye	Nefer
1	Nefs-i Karpas	150	23	Aya Andreniko	14
2	Terkomi	118	24	Komiyalu	13
3	Komikebir	21	25	Elisima	12
4	Vokolide	28	26	Melanagre	20
5	Galatya	28	27	Aya Şinure?	20
6	Aya Ayistat	18	28	Dutlaka	13
7	Gastirya	39	29	Litrakomi	2
8	Avgori	11	30	Aknakomi	42
9	Çonya	7	31	Ardana	15
10	Baderik	39	32	Peluşa	9
11	Livadi	12	33	Davlos	14
12	Yalusa	11	34	Malya	13
13	Kambiya	15	35	Menagriye	2
14	Davro	31	36	Pilataniso	20
15	Livadiso	2	37	Aya Simyo	3
16	Kastirona	14	38	Galatya Soryo	17
17	Aya İliya	11	39	Sakade	2
18	Yerani	21	40	Silinye	14
19	Korviya	23	41	Neda	6
20	Termaso	13	42	Prohorimo	1

21	Kiridyia	6	43	Kilago	1
22	Aya Todori	35			
TOPLAM					894

Nâhiye-i Girinye

Sıra No	Mahalle/Karye	Nefer	Sıra No	Mahalle/Karye	Nefer
1	Nefs-i Girinye	100	27	Kilapiyore	37
2	Diyoriyo	23	28	Sihari	11
3	Kordamiyo	10	29	Vuni	8
4	Siskilibo	10	30	Harça	4
5	Dikomi	30	31	Agırdaçi	4
6	Modiris	10	32	Mirti	9
7	Kanbili	30	33	Kordaho	4
8	Pendaliye	14	34	Aya Demula	4
9	Kormacidi	54	35	Karmi	6
10	Asomato	21	36	Kalogoriya	11
11	Marto	26	37	Aya Goroşlı	22
12	Karpaşa	17	38	Pristiyo	4
13	m. Karmaka	38	39	Kutsovandi	19
14	m. Aya Siyaşa Lapta	29	40	Kazapifan	47
15	m. Prohorimo Lapta	19	41	Aya Sihari	8
16	m. Aya Mama Lapta	33	42	Aspifani	12
17	m. Aya Luka Lapta	34	43	Vasilya	50
18	m. Aya Todori Lapta	30	44	Ayalu	2
19	m. Aya Praşkomo Lapta	53	45	Vunikosmasidi	2
20	m. Aya Misiya Lapta	28	46	Larnaka	4
21	m. Riyadriko	33	47	Temlos	7
22	Ayarini	4	48	Mehanya	5
23	Palyosoka	12	49	Palyasamon	3
24	Tirmiti	12	50	Pitomini	2
25	Elya	20	51	Ayayorgi Anaridi	5
26	Edyusa	5			
TOPLAM					975
GENEL TOPLAM					18 050